

Lovforslag nr. L 118. Fremsat den 2. december 1998 af undervisningsministeren (Marianne Jelved, fg.)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse) m.v.

(Varighed, fjernundervisning, tilskudsrammer m.v.)

§ 1

I lov nr. 508 af 30. juni 1993 om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse) m.v. foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 4, indsættes som 2. pkt. :

»I særlige tilfælde kan undervisningsministeren bestemme, at korte kurser kan have en varighed på 3-5 dage omregnet til heltid.«.

2. I § 2, stk. 6, indsættes som 2. pkt. :

»Dette gælder dog ikke korte kurser efter stk. 1, nr. 4, medmindre undervisningsministeren bestemmer andet.«.

3. I § 3, stk. 2, 1. pkt., § 3, stk. 7, og § 12, stk. 2, 2. pkt., indsættes efter »Undervisningsministeriet« : »eller Forskningsministeriet«.

4. I § 3, stk. 4, indsættes som 2. pkt. :

»I tilfælde, hvor undervisningsministeren har bestemt, at korte kurser kan have en varighed på 3-5 dage, jf. § 2, stk. 4, 2. pkt., kan ministeren bestemme, at korte kurser efter § 2, stk. 1, nr. 4, kan forbeholdes kursusdeltagere fra enkelte institutioner m.v.«.

5. § 6, stk. 1, 2. pkt., ophæves.

6. § 6, stk. 2, affattes således :

»Stk. 2. Tilskuddet bestemmes på grundlag af antallet af årselever eller årsstuderende og af en takst pr. årselev eller årsstuderende, der fastlægges i de årlige finanslove for større grupper af uddannelser og kurser. Undervisningsministeren træffer beslutning om placering af de enkelte uddannelser og kurser i grupper.«.

7. I § 6 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke :

»Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om tilskuddet og om opgørelse af antallet af årselever eller årsstuderende. Ministeren kan i særlige tilfælde bestemme, at der sættes en ramme for hvor stort et tilskud, der kan ydes til konkrete uddannelsesaktiviteter ved de enkelte uddannelsesinstitutioner.«.

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1999.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Baggrunden for lovforslaget

Baggrunden for lovforslaget er primært at muliggøre en mere sikker styring af udgiftsudviklingen ved åben uddannelse. Det søges sikret ved adgang til fastsættelse af tilskudsrammer for konkrete uddannelsesaktiviteter ved de enkelte institutioner, hvor der er særlig stor usikkerhed med hensyn til udgiftsudviklingen, herunder risiko for en utilsigtet vækst, eller i særlige tilfælde, hvor der ekstraordinært er behov for at nedbringe tilskudsforbruget.

Ifølge bemærkningerne til lov nr. 508 af 30. juni 1993 om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse) m.v., jf. Folketingstidende 1992-93, spalte 4574, 5486, 11042, 12001, Tillæg A, spalte 6283, Tillæg B, spalte 1857 og 2211, og Tillæg C, spalte 1749, er hovedformålet at tilgodese det voksende behov for erhvervsrettet efter- og videreuddannelse hos voksne på arbejdsmarkedet. Det skal sikres, at der kan videreudvikles et fleksibelt og markedsbaseret udbud af erhvervsrettet uddannelse for voksne i erhverv. Systemet er baseret på, at der kræves deltagerbetaling, og at der ikke ydes statens uddannelsesstøtte under åben uddannelse. Loven giver uddannelsesinstitutionerne stor frihed til at tilrettelægge åben uddannelse og styre udbuddet heraf.

Ved enkelte uddannelsesaktiviteter har der vist sig betydelige problemer i forhold til at styre udgiftsudviklingen under lov om åben uddannelse. Tilskud til åben uddannelse gives som finanslovbundne tilskud, hvilket betyder, at uddannelsesaktiviteter udløser tilskud efter takster fastsat på finansloven. Der er ingen absolut overgrænse for aktiviteten og tilskuddets størrelse, og dette har givet problemer på områder, hvor budgetusikkerheden er stor, hvilket konkret vil sige korte kurser efter lovens § 2, stk. 1, nr. 4, (for hvilke reglerne om tilrettelæggelse, udbud, indhold m.v. er særligt fleksible), og enkelte nye uddannelser med stort efterspørgselspres, især pc-brugeruddannelsen, hvor der har været tale om et aktivitetsniveau i indkø-

ringsfasen, der ligger væsentligt ud over de aktuelle finansieringsmæssige muligheder. Lovforslaget indeholder derfor en bestemmelse, der giver mulighed for supplerende styring via forud fastlagte bevillingsrammer på områder med særlig stor usikkerhed med hensyn til udgiftsudviklingen eller ekstraordinært efterspørgselspres. Sådanne rammer, der primært vil omfatte vækstområder, vil også i højere grad sikre uddannelsesinstitutionernes planlægningshorisont, både fordi man herved kan undgå takstnedsættelser for de pågældende aktiviteter (ved aktstykke) i finansåret, og fordi en ramme kan være med til at udjævne aktiviteten over en flerårig periode. Hjemlen vil ikke blive brugt til at regulere udgiftsudviklingen ved flerårige uddannelser, bortset evt. fra indkørfasen ved etablering af nye uddannelser. Det vil fortsat være således, at der tilsigter frit udbud uden tilskudsrammer ved hovedparten af uddannelser under åben uddannelse. Reguleringer af taksterne på finansloven og heraf afledte reguleringer af deltagerbetalingen vil derfor fortsat være den primære mulighed for at begrænse en utilsigtet udgiftsudvikling. Lovhjemlen til at fastlægge tilskudsrammer skal gøre det muligt at undgå at foretage takstændringer i løbet af finansåret som følge af uventet høj aktivitet.

For at sikre kvaliteten af korte kurser, der er tilrettelagt som fjernundervisning, indeholder lovforslaget en bestemmelse, der fjerner den generelle adgang til at udbyde sådanne fjernundervisningsforløb, men samtidig giver undervisningsministeren hjemmel til at tillade sådanne forløb, hvis kvaliteten er sikret.

Herudover indeholder lovforslaget bestemmelser, der skal give mulighed for, at visse efteruddannelsesaktiviteter for enkelte faggrupper, der i dag afvikles efter midlertidige regler, kan sikres en permanent ordning under lov om åben uddannelse.

Hørte myndigheder

Lovforslaget er samtidig med fremsættelsen for Folketinget sendt til høring hos berørte myndigheder, organisationer m.fl.

Økonomiske konsekvenser

Forslagets § 1, nr. 7, om tilskudsrammer betyder, at der på områder, hvor budgetusikkerheden er stor, kan sættes en absolut overgrænse for størrelsen af tilskudet, og dermed sikres en forbedret økonomisk styring. Der er ingen merudgifter forbundet med forslaget.

Administrative konsekvenser

Forslagets § 1, nr. 7, om tilskudsrammer vil i nogen grad forøge administrationen for staten og institutionerne. Desuden formindskes fleksibiliteten i forhold til efterspørgselssiden (virksomheder og uddannelsessøgende) i forbindelse med den decentrale udbudsstyring.

Administrative og økonomiske konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ingen administrative og økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget medfører ingen miljømæssige konsekvenser.

Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

Vurdering af konsekvenser af lovforslag

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Der gives hjemmel til at fastsætte en tilskudsramme for enkelte uddannelsesaktiviteter, og dermed en forbedret økonomisk styring.	
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner		Tilskudsrammer vil dels i nogen grad forøge administrationen for stat og institutioner dels formindske fleksibiliteten i forhold til efterspørgselssiden.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet		
Administrative konsekvenser for erhvervslivet		
Miljømæssige konsekvenser		
Administrative konsekvenser for borgerne		
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

*Bemærkninger til de enkelte bestemmelser**Til § 1*

Til nr. 1

Siden 1995 har der været videreført en særlig tilskudsordning for de af Landbrugets Korte Efteruddannelseskurser, der er godkendt af Strukturdirektoratet for Landbrug og Fiskeri (LANKU-kurserne), på finanslovskonto § 20.45.01.10 Landbrugsuddannelser. Landboorganisationerne og -foreningerne ansøger årligt om en fortsættelse af tilskudsordningen til de korte efteruddannelseskurser, som p.g.a. en varighed på

under 5 dage ikke kan foregå under lov om åben uddannelse. Også dele af grundskolelærernes efteruddannelse er midlertidigt finansieret ved et aktstykke, da det også for disse kurser gælder, at varighedskravet for korte kurser (mindst 5 dage) ikke kan opfyldes. For at sikre disse to grupper en permanent ordning, vurderes den bedste løsning at være en ændring af lov om åben uddannelse, der giver undervisningsministeren en meget snæver adgang til at dispensere, således at varigheden i særligt velbegravede tilfælde kan være 3-5 dage omregnet til heltid (18-30 timer). For den del af kurserne ved grundskolelærernes efteruddannelse, der har en varighed på under 3 dage (18 ti-

mer), søges den midlertidige ordning videreført på § 20.61.01 Uddannelsesexametre på finanslovsforlaget for 1999.

Det bemærkes, at den gældende 5 dages regel er fastsat af konkurrencemæssige hensyn til private kursusudbydere. Ved LANKU-kurserne og grundskolelærernes efteruddannelse har der været en lang tradition for at afholde kurser af kortere varighed end 5 dage. En videreførelse af denne adgang ændrer ikke ved de gældende konkurrenceforhold i forhold til private kursusudbydere.

Til nr. 2

De nye informationsteknologiske muligheder har i praksis skabt uklarhed om, hvad indholdet af undervisning, der er tilrettelagt som fjernundervisning, skal være. Ved fjernundervisning vil eksamen være en af de vigtigste garantier for kvaliteten af undervisningen og det hermed forbundne ressourceforbrug på institutionen. Ved de korte kurser kan der ikke afholdes eksamen, og denne mangel på kvalitetssikring ved korte kurser, der er tilrettelagt som fjernundervisning, er begrundelsen for forslaget om, at korte kurser efter stk. 1, nr. 4, ikke kan tilrettelægges som fjernundervisning, medmindre undervisningsministeren bestemmer andet. En videre udvikling af mulighederne for kvalitetssikring på dette område vil kunne føre til, at ministeren igen indfører adgangen til at tilrettelægge korte kurser som fjernundervisning.

Dispensationsadgangen tænkes anvendt ved fjernundervisningsforløb, hvor kvaliteten antages at være sikret, fx hvor Undervisningsministeriet har været med til at udvikle undervisningsplanen, ved udviklingsforsøg med deltagelse af Undervisningsministeriet, hvor der er tale om kurser med et fagligt og pædagogisk nyskabende indhold, herunder ved indsatsområder som fx IT-oprustning af grundskolelærere.

En fremtidig generel adgang til at tilrettelægge korte kurser som fjernundervisning vil i øvrigt være betinget af, at der udvikles kvalitetssikringsmekanismer fx i form af kvalitetsindikatorer for undervisningen, selvevalueringsværktøjer til den enkelte institution, samt at der etableres procedurer, gennem hvilke ministeriet kan anmode den enkelte institution om at dokumentere kvaliteten af et konkret forløb. Det kan være dokumentation af kursusplanlægningen, mål og indhold for kurset og ved evaluering af forløbet.

Til nr. 3

Der er tale om redaktionelle ændringer som følge af ressortomlægningen i forhold til Forskningsministeriet, jf. kongelig resolution af 23. marts 1998.

Til nr. 4

Bestemmelsen kan kun anvendes ved dispensationer i de tilfælde, der er nævnt i lovforslagets § 1, nr. 1. Om baggrunden for bestemmelsen henvises til de almindelige bemærkninger. Med udtrykket »institutioner m.v.« sigtes til skoler, kommuner eller lignende, hvorfor bestemmelsen fx ikke finder anvendelse på kursusedtagere fra private virksomheder. Bestemmelsen betyder, at der ikke skal ske offentlig annoncering, jf. § 3, stk. 6, 1. pkt., da der er tale om kurser forbeholdt bestemte deltagere. Herudover indebærer bestemmelsen ingen ændring i forhold til den hidtidige praksis, hvorefter korte kurser efter § 2, stk. 1, nr. 4, må målrettes mod særlige målgrupper på arbejdsmarkedet, fx en branche eller en jobfunktion, men ikke en bestemt virksomhed eller arbejdsgiver.

Til nr. 5

Bestemmelsen flyttes til den ved lovforslagets § 1, nr. 7, foreslåede affattelse af § 6, stk. 3, 1. pkt., og formuleringen ændres, så det nu klart fremgår, at der er hjemmel til at opstille tilskudsbetingselser.

Til nr. 6

Bestemmelsen svarer til § 6, stk. 2, i den nugældende affattelse af loven, bortset fra nogle redaktionelle ændringer. Dog er hjemlen for undervisningsministeren til at træffe beslutning om opgørelse af antallet af årselever eller årsstuderende flyttet til den foreslåede nye bestemmelse i § 6, jf. lovforslagets § 1, nr. 7.

Til nr. 7

Det foreslåede stk. 3, 1. pkt., er en sammenskrivning af § 6, stk. 1, 2. pkt., og slutningen af § 6, stk. 2, 3. pkt., i den nugældende lov. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets nr. 5 og nr. 6.

Den foreslåede bestemmelse i 2. pkt. om adgang til fastsættelse af tilskudsrammer er ny. Ved åben uddannelse har der hidtil været frit udbud med tilskud, der er bestemt ud fra takster fastsat på finansloven og den faktisk opgjorte aktivitet målt i antal årselever. Bestemmelsen giver adgang til, at undervisningsministeren i særlige tilfælde kan bestemme, at der sættes en ramme for hvor stort et tilskud, der maksimalt kan ydes til konkrete uddannelsesaktiviteter ved de enkelte uddannelsesinstitutioner.

Bestemmelsen vil finde anvendelse på uddannelsesaktiviteter, hvortil er knyttet betydelig budgetusikkerhed, som fx budgettering af korte kursusforløb, samt ved aktiviteter med risiko for særlig vækst, herunder udbud af nye uddannelsesstilbud, eller i særlige tilfælde, hvor der ekstraordinært er behov for at nedbringe tilskudsforbruget, som det er tilfældet ved pc-

brugeruddannelsen, hvor det realiserede tilskudsforbrug i 1998 langt overstiger det budgetterede. Op til rammen fastsættes tilskuddet fortsat ud fra takst og faktisk aktivitet, men rammen udgør en overgrænse for tilskuddet til den pågældende aktivitet. For øvrige uddannelser vil tilskuddet fortsat skulle opgøres ud fra takster og den faktiske aktivitet.

Da der alene er tale om en ramme for den samlede bevilling til den pågældende aktivitet, vil der være mulighed for en større aktivitet end den, som udløsning af bevilling svarende til tilskudsrammen forudsætter. Institutionerne fastsætter selv deltagerbetalingen ud fra deres egen budgetterede aktivitet og har

derfor mulighed for afhængigt af deltagerbetalingen at finansiere en større aktivitet end den, som tilskudsrammen forudsætter.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 1999. Det bemærkes, at undervisningsministerens hjemmel i lovforslagets § 1, nr. 2, til at tillade, at korte kurser, der er tilrettelagt som fjernundervisning, kan udbydes, når kvaliteten er sikret, også forventes anvendt generelt til en overgangsordning i forbindelse med lovforslagets ikrafttræden.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

§ 2. ---

Stk. 4. Korte kurser efter stk. 1, nr. 4, er koncentrerede undervisningsforløb af 1-8 ugers varighed omregnet til heltid, som uddannelsesinstitutionen fastlægger frit efter lokalt behov inden for rammer fastlagt af undervisningsministeren, jf. stk. 7.

Stk. 6. Åben uddannelse kan tilrettelægges som fjernundervisning.

---

§ 3. ---

Stk. 2. Uddannelsesinstitutioner under Undervisningsministeriet, der er godkendt til at udbyde erhvervsrettet uddannelse, og arbejdsmarkedsuddannelsescentre kan udbyde korte kurser efter § 2, stk. 1, nr. 4, medmindre undervisningsministeren bestemmer andet. Undervisningsministeren kan bestemme, at andre uddannelsesinstitutioner kan udbyde korte kurser.

Stk. 7. Undervisningsministeren kan pålægge uddannelsesinstitutioner under Undervisningsministeriet at udbyde åben uddannelse.

---

§ 12. ---

Stk. 2. Nævnet består af en formand, der skal opfylde de almindelige betingelser for at kunne blive udnævnt til dommer, og 3 medlemmer. Formanden og et medlem, der skal repræsentere uddannelsesinstitutionerne under Undervisningsministeriet, udpeges af undervisningsministeren. De to øvrige medlemmer udpeges af henholdsvis Dansk Arbejdsgiverforening og Forbrugerrådet.

Lovforslaget

1. I § 2, stk. 4, indsættes som 2. pkt. :

»I særlige tilfælde kan undervisningsministeren bestemme, at korte kurser kan have en varighed på 3-5 dage omregnet til heltid.«.

2. I § 2, stk. 6, indsættes som 2. pkt. :

»Dette gælder dog ikke korte kurser efter stk. 1, nr. 4, medmindre undervisningsministeren bestemmer andet.«.

3. I § 3, stk. 2, 1. pkt., § 3, stk. 7, og § 12, stk. 2, 2. pkt., indsættes efter »Undervisningsministeriet« : »eller Forskningsministeriet«.

Gældende formulering

§ 3. ---

Stk. 4. Åben uddannelse kan ikke forbeholdes bestemte virksomheder eller lignende, jf. dog § 4 om indtægtsdækket virksomhed.

---

§ 6. Staten yder tilskud til delvis dækning af undervisningsudgifter inkl. prøver og anden bedømmelse ved åben uddannelse, jf. dog § 4 om indtægtsdækket virksomhed. Udbetaling af tilskuddet finder sted efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse.

Stk. 2. Tilskuddet bestemmes på grundlag af det antal årselever eller årstuderende, som er indskrevet ved uddannelsesaktiviteterne. Det gennemsnitlige tilskud pr. årselev eller årstuderende fastlægges i de årlige finanslove for større grupper af uddannelser og kurser. Undervisningsministeren træffer beslutning om placering af de enkelte uddannelser og kurser i grupper og om opgørelse af antallet af årselever eller årstuderende.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde bestemme, at en åben uddannelse udbydes uden tilskud efter denne lov.

Lovforslaget

4. I § 3, *stk. 4*, indsættes som 2. *pkt.* :

»I tilfælde, hvor undervisningsministeren har bestemt, at korte kurser kan have en varighed på 3-5 dage, jf. § 2, *stk. 4*, 2. *pkt.*, kan ministeren bestemme, at korte kurser efter § 2, *stk. 1*, nr. 4, kan forbeholdes kursusdeltagere fra enkelte institutioner m.v.«.

5. § 6, *stk. 1*, 2. *pkt.*, ophæves.

6. § 6, *stk. 2*, affattes således :

»*Stk. 2.* Tilskuddet bestemmes på grundlag af antallet af årselever eller årstuderende og af en takst pr. årselev eller årstuderende, der fastlægges i de årlige finanslove for større grupper af uddannelser og kurser. Undervisningsministeren træffer beslutning om placering af de enkelte uddannelser og kurser i grupper.«.

7. I § 6 indsættes efter *stk. 2* som nyt stykke :

»*Stk. 3.* Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om tilskuddet og om opgørelse af antallet af årselever eller årstuderende. Ministeren kan i særlige tilfælde bestemme, at der sættes en ramme for hvor stort et tilskud, der kan ydes til konkrete uddannelsesaktiviteter ved de enkelte uddannelsesinstitutioner.«.

Stk. 3 bliver herefter *stk. 4*.

Til lovforslag nr. L 118. Skriftlig fremsættelse (2. december 1998)

Undervisningsministeren (Marianne Jelved, fg.):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse) m.v. (Varighed, fjernundervisning, tilskudsrammer m.v.)

(Lovforslag nr. L 118).

For at få en mere sikker styring af udgiftsudviklingen ved åben uddannelse er der mellem regeringen og V, K, CD og Kr.F. truffet aftale om at give undervisningsministeren hjemmel til at fastsætte tilskudsrammer (men ikke aktivitetsrammer) for korte kurser og for enkelte uddannelser under åben uddannelse, hvortil der er knyttet stor budgetusikkerhed eller risiko for utilsigtet vækst. Baggrunden er et konstateret kraftigt udgiftsskred ved pc-brugeruddannelsen i 1998 og den betydelige budgetusikkerhed, der er knyttet til budgettering af korte kursusforløb, samt ved udbud af nye voksenuddannelses tilbud.

Endvidere stilles forslag om følgende bestemmelser:

- Fjernelse af adgang til fjernundervisning ved korte kurser. Ved fjernundervisning er eksamen en af de vigtigste garantier for kvaliteten af undervisningen, men ved de korte kurser er det i strid med reglerne at afholde eksamen. Denne mangel på kvalitetssikring er begrundelsen for forslaget. Undervis-

ningsministeren får adgang til at igen tillade fjernundervisning ved korte kurser i tilfælde, hvor kvaliteten antages sikret, fx hvor undervisningsministeren har været med til at udvikle undervisningsplanen, samt i øvrigt når der er udviklet kvalitetssikringsmekanismer for undervisningen.

- Hjemmel for undervisningsministeren til i særlige tilfælde at tillade korte kurser ned til 3 dage (18 timer) mod i dag 5 dage (30 timer). Formålet er at overføre de dele af landbrugets efteruddannelse, der er godkendt af Strukturdirektoratet for Landbrug og Fiskeri (LANKU-kurserne), og dele af grundskolelærernes efteruddannelse til at være en permanent ordning med hjemmel i lov om åben uddannelse. Disse kurser har hidtil kørt med særskilt bevilling, men i øvrigt med regler og takster svarende til korte kurser. Ved de særlige korte kurser ved grundskolelærernes efteruddannelse gives adgang til, at disse kurser kan målrettes kursusdeltagere fra enkelte institutioner m.v. Her sigtes til skoler, kommuner eller lignende.

Herudover forslås ændringer af teknisk karakter.

Der er ingen merudgifter forbundet med forslaget.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget med tilhørende bemærkninger, tillader jeg mig at anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling i det Høje Ting.